

Antoine de Saint-Exupéry: Malý princ

LÉONU WERTHOVI

Odpusťte, děti, že jsem věnoval tuto knihu dospělému! Mám závažnou omluvu: Ten dospělý je můj nejlepší přítel. Mám ještě jednu omluvu: ten dospělý dovede všechno pochopit, dokonce i knihy pro děti. A mám ještě třetí omluvu: ten dospělý bydlí ve Francii, trpí tam hladem a zimou. Velice potřebuje, aby ho někdo potěšil. Nestačí-li všechny tyhle omluvy, rád věnuji tuto knihu dítěti, kterým kdysi ten dospělý byl. Všichni dospělí byli nejdříve dětmi. (Ale málokdo se na to pamatuje.) Opravuji tedy své věnování:

*LÉONU WERTHOVI,
KDYŽ BYL MALÝM CHLAPCEM*

ANTOINE DE SAINT-EXUPÉRY

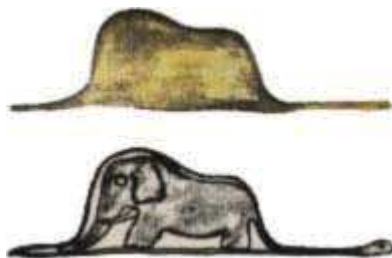
Malý prince

ALBATROS

Není pohádka jako pohádka, není princ jako princ. Tenhle je skutečně jen jeden - Malý princ Antoina de Saint-Exupéryho, jedno z nejslavnějších děl moderní světové literatury.

Malý princ, kouzelná pohádková bytost, přichází na naši zemi ze vzdálených vesmírných světů, aby se kdesi v africké poušti setkal s autorem našeho příběhu a zjevil mu tajemství své podivuhodné životní pouti. Ale zjeví mu vlastně daleko víc: tajemství čistého srdce, dobra a krásy. Je to opravdu líbezná knížka, která vám bude jistě právě tak milá a blízká, jako byla všem čtenářským generacím, a k níž se budete i později rádi vracet.

Napsal Antoine de Saint-Exupéry, 1946

Přeložila Zdeňka Stavinohová, 1972

Ilustroval Antoine de Saint-Exupéry, 1946

Vydal Albatros, 1989

I – Hroznýš

Když mi bylo šest let, viděl jsem jednou nádherný obrázek v knize o pralese, která se jmenovala Příběhy ze života. Na obrázku byl hroznýš, jak polyká šelmu. Tohle je kopie kresby:

V knížce stálo: „Hroznýši svou kořist nežvýkají, polykají ji celou. Potom se nemohou ani hnout a celého půl roku spí a tráví.“

Hodně jsem tehdy přemýšlel o dobrodružstvích v džungli a také se mně podařilo nakreslit pastelkou první kresbu. Kresbu číslo 1. Vypadala takhle:

Ukázal jsem své veledílo dospělým a ptal jsem se jich, nahání-li jim má kresba strach. Odpověděli mi: „Proč by klobouk naháněl strach?“

Ale on to nebyl klobouk. Byl to hroznýš, jak zažívá slona. Nakreslil jsem tedy vnitřek hroznýše, aby to dospělí pochopili. Oni totiž potřebují vždycky nějaká vysvětlení. Má kresba číslo 2 vypadala takhle:

Dospělí mi však poradili, aby nechal toho kreslení otevřených a zavřených hroznýšů a zajímal se raději o zeměpis, počty a mluvnicki. Tak se stalo, že jsem se v šesti letech vzdal skvělé malířské kariéry. Neúspěch mé kresby číslo 1 a kresby číslo 2 mě odradil. Dospělí sami nikdy

nic nechápou a děti to hrozně unavuje, stále a stále jim něco vysvětlovat. Musel jsem si tedy vybrat jiné povolání a naučil jsem se řídit letadlo. Létal jsem tak trochu po celém světě. A pravda je, že mi zeměpis hodně posloužil. Dovedl jsem na první pohled rozeznat Čínu od Arizony. Je to velice užitečné, když člověk v noci zabloudí.

A tak jsem se v životě setkal se spoustou vážných lidí. Žil jsem hodně s dospělými, poznal jsem je velice zblízka. Ale mé mínění o nich se valně nezměnilo.

Když jsem mezi nimi potkal někoho, kdo se mi zdál trochu bystrý, ověřil jsem si na něm svou zkušenost s kresbou číslo 1, kterou mám stále schovanou. Chtěl jsem vědět, je-li opravdu chápavý. Ale vždycky mi odpověděl: „To je klobouk.“ Nepovídal jsem mu tedy ani o hroznějších, ani o pralesích, ani o hvězdách. Přizpůsobil jsem se mu. Mluvil jsem s ním o bridži, golfu, politice a o kravatách. A dospělý byl velice spokojen, že poznal tak rozumného člověka.

II – Beránek

Tak jsem žil sám a neměl jsem nikoho, s kým bych si mohl opravdu popovídat. Tu se mi jednou před šesti lety v poušti na Sahaře porouchal motor. Něco se v něm polámalo. A poněvadž jsem neměl s sebou mechanika a ni cestující, chtěl jsem se do té nesnadné opravy pustit sám. Byla to pro mne otázka života nebo smrti.

Měl jsem pitnou vodu sotva na týden.

První večer jsem tedy usnul v písku, na tisíc mil daleko od jakékoliv obydlené končiny. Byl jsem opuštěnější než trosečník na voru uprostřed oceánu. Dovedete si proto představit, jaké bylo mé překvapení, když mě na úsvitě probudil zvláštní hlásek:

„Prosím pěkně ... nakresli mi beránka...“

„Cože?“

„Nakresli mi beránka...“

Vyskočil jsem, jako by do mne hrom uhořel. Dobře jsem si protřel oči. Pozorně jsem se podíval a spatřil jsem prazvláštního človíčka, který si mě vážně prohlížel.

Toto je jeho nejlepší portrét, jaký se mi podařilo později nakreslit.

Má kresba ovšem není zdaleka tak půvabná jako model. Ale za to já nemohu. Dospělí mě odradili od malířské kariéry, když mi bylo šest let, a proto jsem se nenaučil kreslit nic jiného než zavřené a otevřené hroznýše. Udiveně jsem se díval na ten zjev. Považte jen, že jsem byl na tisíc mil od jakéhokoliv obydleného kraje. A můj človíček nevypadal, jako by zabloudil ani jako by byl na smrt unavený nebo vyhladovělý, polomrtvý žíznil nebo na smrt vylekán. Vůbec nevypadal jako dítě ztracené v poušti, na tisíc mil daleko od nějakého obydleného kraje. Když jsem konečně byl schopen promluvit, řekl jsem mu:

„Ale ... co tu děláš?“

A tu mi docela tiše, jako něco nesmírně vážného, opakoval:

„Prosím pěkně ... nakresli mi beránka...“

Když stojíme před příliš velkou záhadou, neodvážíme se neuposlechnout. Ačkoli se mi to zdálo zde - na tisíce mil ode všech obydlených míst a v nebezpečí smrti nesmyslné, vytáhl jsem z kapsy list papíru plnicí pero. Ale tu jsem si vzpomněl, že jsem studoval především zeměpis, dějepis, počty a mluvnici, a řekl jsem človíčkovi (trochu mrzutě), že neumím kreslit. Odpověděl mi:

„To nevádí. Nakresli mi beránka.“

Poněvadž jsem nikdy nekreslil beránka, nakreslil jsem mu jednu z těch dvou kreseb, které jsem uměl. Obrázek zavřené hroznýše. A užasl jsem, když jsem slyšel, jak mi ten človíček povídá:

„Ale ne, já nechci slona v hroznýši. Hroznýš je moc nebezpečný a slon zabere hodně místa. U mne doma je všechno malinké. Potřebuji beránka. Nakresli mi beránka.“

Tak jsem tedy kreslil

Díval se pozorně a řekl:

„Ne! Tenhle je už moc nemocný. Udělej mi jiného.“

Nakreslil jsem tento obrázek:

Můj přítel se mile, shovívavě usmál:

„Ale podívej se ... to není beránek, to je beran. Má rohy...“

Tak jsem kresbu znovu předělal.

On ji však zase odmítl jako ty předcházející:
„Ten je moc starý. Já chci takového, aby dlouho žil.“

A tu, protože jsem ztratil trpělivost a protože jsem spěchal, abych se co nejdřív pustil do rozebírání motoru, načmáral jsem tuhle kresbu:

A prohlásil jsem:

„To je bedýnka. Beránek, kterého chceš, je uvnitř.“
Ale byl jsem velice překvapen, když se obličej malého soudce rozzářil.

„Právě tak jsem to chtěl. Myslíš, že ten beránek bude potřebovat hodně trávy?“

„Proč?“

„Protože u mne doma je všechno malinké...“

„Jistě to postačí. Dal jsem ti docela malého beránka.“

Sklonil se nad kresbu.

„No, není tak moc malý ... Jé, podívej se, on usnul...“

A tak jsem se seznámil s malým princem.

III – Planeta

Dlouho to trvalo, než jsem pochopil, odkud přichází. Zdálo se, jako by malý princ, který se mě stále na něco vyptával, moje otázky nikdy neslyšel. Všechno mi poznenáhlu objasnila jen slova náhodně pronesená. Tak když jsem poprvé spatřil mé letadlo (nebudu kreslit letadlo, je to pro mne příliš složité), zeptal se mě:

„Co to je za věc?“

„To není věc. To létá. Je to letadlo ... Moje letadlo.“

A byl jsem hrdý, že mohu říci, že létám. A tu zvolal:

„Jejda. Ty jsi spadl z nebe!“

„Ano,“ odpověděl jsem skromně.

„Jé, to je divné...“

A malý princ se roztomile zasmál. To mě hrozně pohněvalo. Chci, aby se mé nehody braly vážně. Potom dodal:

„Tak ty taky přicházíš z nebe! Z které planety?“

Hned mi svitlo trochu světla do záhady jeho příchodu a rychle jsem se otázel:

„Ty tedy přicházíš z jiné planety?“

Neodpověděl mi. Zavrtěl mírně hlavou a stále se díval na mé letadlo:

„Pravda, na tomhle jsi nemohl přijít z moc velké dálky...“

A nadlouho se ponořil do snění.

Potom vyndal mého beránka z kapsy a zabral se do pozorování svého pokladu.

Dovedete si představit, jakou zvědavost ve mně probudila jeho zmínka o jiných planetách. Pokusil jsem se proto dovědět se o tom více.

„Odkud přicházíš, človíčka? Kde je to tvé doma? Kam chceš odvést svého beránka?“

Na chvíli se zamyslel a pak odpověděl:

„Dobře, že jsi mi dal tu bedýnku, v noci to bude jeho domeček...“

„Ovšem. A budeš-li hodný, dám ti také provázek, abys ho mohl ve dne přivázat. A kolík.“

Zdálo se, že tento návrh malého prince zarazil.

„Přivázat? To je ale podivný nápad!“

„Víš, když ho neuvážeš, půjde, kam mu napadne, a ztratí se.“

Můj přítel se znovu zasmál:

„A kampak by šel?“

„Kamkoli. Stále rovně...“

Tu malý princ vážně poznamenal: „To nevádí, u mne je to velice malé!“

A tak trochu smutně dodal: „Když jde člověk stále rovně, daleko nedojde...“

IV – Čísla

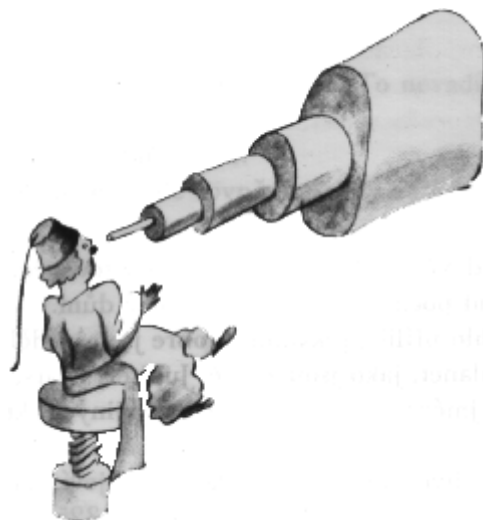
Tak jsem se dověděl druhou velmi důležitou věc: že totiž planeta, odkud pochází, je sotva větší než dům.

To mě nemohlo příliš překvapit. Dobře jsem věděl, že kromě velkých planet, jako jsou Země, Jupiter, Mars, Venuše, které dostaly jméno, existují ještě stovky jiných, které jsou někdy tak malé, že dá hodně práce spatřit je aspoň dalekohledem. Když hvězdář takovou planetu objeví, dá jí místo jména číslo. Nazve ji například asteroidem 3251.

Mám vážné důvody domnívat se, že planeta, odkud přišel malý princ, je planetka B 612.

Jen jednou ji uviděl dalekohledem v roce 1909 nějaký turecký hvězdář. Podal tehdy o svém objevu obsáhlý výklad s ukázkami na mezinárodním astronomickém kongresu. Ale nikdo mu nevěřil, protože byl nezvykle oblečen. Dospělí jsou už takoví.

Naštěstí pro dobrou reputaci planetky B 612 přinutil jeden turecký diktátor svůj lid pod trestem smrti, aby se oblékal po evropsku. Hvězdář předvedl svůj výklad znovu v roce 1920 ve velmi elegantním fraku. A tentokrát mu všichni dali za pravdu.

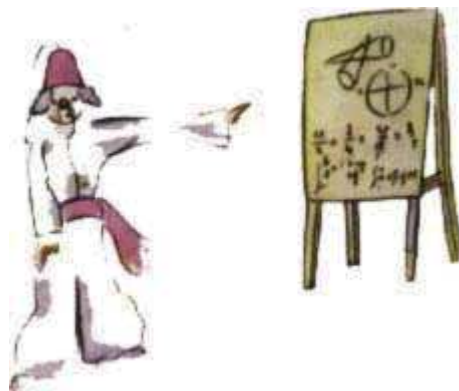
Vyprávěl jsem vám tyto podrobnosti o planetce B 612 a pověděl jsem vám její číslo jen kvůli dospělým. Dospělí si potrpí na číslice. Když jim vypravujete o novém příteli, nikdy se vás nezeptají na věci podstatné. Nikdy vám neřeknou: „Jaký má hlas? Které jsou jeho oblíbené hry? Sbírá motýly?“ Místo toho se vás zeptají: „Jak je starý? Kolik má bratrů? Kolik váží? Kolik vydělává jeho otec?“ Teprve potom myslí, že ho znají. Řeknete-li dospělým: „Viděl jsem krásný dům z červených cihel, za okny muškáty a na střeše holuby...“, nedovedou si ho představit. Musíte jim říci: „Viděl jsem dům za sto tisíc franků.“ Tu hned zvolají: „Ach, to je krása!“

A tak řeknete-li jim: „Důkazem, že malý princ skutečně existoval, je to, že byl rozkošný, že se smál a že chtěl beránka. Chce-li někdo beránka, je to důkazem, že žije“, pokrčí rameny a

budou s vámi jednat jako s dítětem. Řeknete-li jim však: „Planeta, odkud pocházel, je asteroid B 612“, tu je přesvědčíte a dají vám pokoj s otázkami. Jsou už takoví! Nesmíme se na ně zlobit. Děti musí být k dospělým hodně shovívavé.

Ovšem my, kteří chápeme život, nestaráme se vůbec o čísla. Byl bych rád začal vyprávět tento příběh tak, jak začínají pohádky. Byl bych rád řekl: „Byl jednou jeden malý princ. Bydlil na jedné planetě a ta byla o málo větší než on sám. A ten malý princ potřeboval přítele...“

Tomu, kdo chápe život, by se to zdálo mnohem pravdivější. Nechci totiž, aby se má kniha četla lehkovážně. Je to pro mne velmi bolestné, když mám vypravovat tyto vzpomínky. Je tomu již šest let, co můj přítel odešel s beránkem. Snažím-li se ho tu popsat, dělám to proto, abych na něho nezapomněl. Je smutné zapomenout na přítele. Každý nemá přítele. A mohu se stát jednou takovým jako dospělí, kteří se už nezajímají o nic jiného než o číslice. Proto jsem si tedy koupil krabici barev a tužky.

Je to těžké, v mém věku se dát znovu do kreslení, když se člověk nepokusil o nic jiného než v šesti letech o zavřeného a otevřeného hroznýše! Pokusím se ovšem nakreslit portréty co nejvěrněji. Ale nejsem si tak docela jistý, zda se mi to podaří. Jedna kresba se zdaří, a druhá už ne. Nemohu také dobře vystihnout jeho postavu. Tu je malý princ příliš velký, tam zase příliš malý. Váhám také, jakou barvu dát jeho obleku. A všelijak tápu, hned je to dobře, hned špatně. Zmýlím se možná v některých důležitějších podrobnostech, ale to už mi musíte prominout. Můj přítel nikdy nic nevysvětloval. Asi myslel, že jsem takový jako on. Ale já bohužel nedovedu vidět beránky přes bedničku. Jsem snad trochu jako dospělí. Asi jsem zestárnul.

V – Baobaby

Každý den jsem se dovídal něco o jeho planetě, o odjezdu, o cestě. Dovídal jsem se to pozvolna, jak náhodou o něčem přemýšlel. Tak jsem se třetího dne dověděl o dramatech baobabů.

Tentokrát jsem za to vděčil zase beránkovi, neboť malý princ se mě náhle zeptal, jako by se ho zmocnily vážné pochyby:

„Je to pravda, že beránci okusují keře, vid’?“

„Ano, okusují.“

„Ach, to jsem rád!“

Nepochopil jsem, proč je tak důležité, aby beránci okusovali keře, ale malý princ dodal:

„Okusují tedy i baobaby?“

Upozornil jsem malého prince, že baobaby nejsou keře, ale stromy veliké jako kostely, a že i kdyby vzal s sebou celé stádo slonů, nedokázali by sežrat jediný baobab. Myšlenka na stádo slonů malého prince rozesmála:

„Museli by stát jeden na druhém...“

Ale moudře poznamenal:

„Než baobaby vyrostou, jsou malé.“

„Správně. A proč by měli tvoji beránci okusovat malé baobaby?“

„To je divná otázka!“ odpověděl, jako by šlo o něco samozřejmého. A stálo mě to hodně námahy, abych porozuměl tomuto problému.

A skutečně, na planetě malého prince byla jako na všech planetách dobrá tráva i plevel. Tedy z dobrých semen dobrá tráva a ze špatných semen býlí. Ale semena jsou neviditelná. Spí hluboko v zemi, až některému napadne se probudit. Tu se protáhne a k slunci bojácně raší nejprve rozkošný a neškodný malý výhonek. Je-li to ředkvička nebo růže, můžeme je nechat, ať si rostou. Je-li to plevel, musíme ho vytrhnout hned, jak ho rozeznáme. Nu, a na planetě malého prince byla strašná semena... semena baobabů. Půda planety byla jimi zamořena. A pustíme-li se do baobabu příliš pozdě, už nikdy se ho nezbavíme. Zaroste celou planetu. Provtá ji svými kořeny. A je-li planeta příliš malá a baobabů příliš mnoho, roztrhnou ji.

„To je věc kázně,“ řekl mi později malý princ. „Když dám ráno do pořádku sebe, musím udělat pořádek na planetě. Je třeba se přinutit a pravidelně vytrhávat baobaby, hned jak je rozeznáme od růží, kterým se moc podobají, když jsou ještě maličké. Je to práce hrozně nudná, ale je velice snadná.“

Jednou mi poradil, abych se to snažil pěkně nakreslit, aby to u nás děti dobře pochopily. „Budou-li jednoho dne cestovat,“ řekl, „může se jim to hodit. Někdy to nevádí, když se práce odloží na později. Ale u baobabů je to vždycky katastrofa. Já ti poznal jednu planetu... Tam bydlel lenoch. Zanedbal tři keře...“

VI - Západ slunce

Ach malý princ, tak jsem kousek po kousku pochopil tvůj teskný život. Dlouho pro tebe byly rozptýlením jen kouzelné západy slunce. Tuto novou podrobnost jsem se dověděl čtvrtého dne zrána, když jsi mi řekl:

„Mám strašně rád západy slunce. Pojd'me se na jeden podívat...“

„Ale musíme počkat...“

„Počkat? Na co?“

„Až bude slunce zapadat.“

Nejprve ses zatvářil překvapeně a potom ses sám sobě zasmál. A řekl jsi mně:

„Já pořád myslím, že jsem doma!“

Skutečně. Když je v Americe poledne, víme, že nad Francií slunce zapadá. Stačilo by, abychom se mohli ocitnout za minutu ve Francii, a viděli bychom západ slunce. Bohužel Francie je příliš daleko. Ale na tvé malinké planetě ti stačilo posunout židli o několik kroků. A díval ses na soumrak, kdykoliv se ti zachtělo...

„Jednou jsem viděl slunce zapadat třiačtyřicetkrát!“

A po chvíli jsi dodal:

„Víš..., když je člověku moc smutno, má rád západy slunce...“

„Tedy v den, kdy jsi viděl západ třiačtyřicetkrát, bylo ti tolik smutno?“

Ale malý princ neodpověděl.

VII – Trny

Pátého dne, zase díky beránku, odhalilo se mi tajemství života malého prince. Zeptal se mě náhle a bez úvodu, jako by jeho otázka byla výsledkem nějakého problému, o kterém dlouho tiše uvažoval:

„Když beránek okusuje keře, spásá také květiny?“

„Beránek spase všechno, na co přijde.“

„I květiny, které mají trny?“

„Ano, i květiny, které mají trny.“

„Tak načpak jsou ty trny?“

Nevěděl jsem. Měl jsem právě spoustu práce, protože jsem zkoušel odšroubovat příliš utažený svorník motoru. Působilo mi to plno starostí, neboť jsem přicházel na to, že porucha je asi velmi vážná. A poněvadž pitné vody ubývalo, obával jsem se nejhoršího.

„Nač jsou ty trny?“

Malý princ nikdy neupustil od otázky, když ji jednou dal. Svorník mě zlobil a odpověděl jsem, co mě právě napadlo:

„Trny nejsou na nic. Od květin je to čirá zlomyslnost!“

„Ó!“

Ale po chvílce mlčení odsekl trochu nevraživě:

„Nevěřím ti! Květiny jsou slabé. Jsou naivní. Zabezpečují se, jak dovedou. Myslí si, že jsou strašné, když mají trny...“

Neodpověděl jsem. V té chvíli jsem si říkal: Jestli se ten svorník ještě nepohne, rozbiji ho kladivem.

Malý princ mě znovu vyrušil z přemýšlení:

„A ty myslíš, že květiny...“

„Ale kdepak! Já nic nemyslím!“ odpověděl jsem nazdařbůh. „Já myslím na vážné věci.“

Podíval se na mne užasle.

„Na vážné věci!“

Viděl, jak se skláním s kladivem a s prsty černými od oleje nad předmětem, který se mu zdál hrozně ošklivý.

„Mluvíš jako ti dospělí!“

To mě trochu zahanbilo. A ještě nemilosrdně dodal:

„Všechno spleteš dohromady... Všechno pomícháš!“

Byl opravdu velice rozhněván. Potřásal ve větru svými sytě zlatými vlasy:

„Znám planetu, kde žije jeden moc červený pán. Nikdy nepřivoněl ke květině, nikdy se nepodíval na hvězdu. Nikdy neměl nikoho rád. Nikdy nic nedělal, jen počítal. A celý den opakuje jako ty: „Já jsem vážný člověk! Já jsem vážný člověk!“ - A nafukuje se pýchou. Ale to není člověk, to je pýchavka!“

„Cože to je?“
„Pýchavka!“

Malý princ byl teď hněvem celý bledý.

„Už miliony let si květiny tvoří trny. A beránci je přesto po milióny let okusují. A to není vážná věc, snažíme-li se pochopit, proč se květiny tolik namáhají, aby měly trny, když ty trny na nic nejsou? Copak boj beráneků a květin není důležitý? Není to vážnější a důležitější než počítání toho tlustého červeného pána? A co když já znám květinu, jedinou na světě, protože neroste nikde jinde než na mé planetě? A co když mi tu květinu nějaký beránek rázem zničí, jen tak, jednou zrána, a ani si neuvědomí, co dělá? To že není důležité?“

Zarděl jsem se a po chvíli pokračoval:

„Má-li někdo rád květinu, jedinou tohoto druhu na miliónech a miliónech hvězd, stačí mu, aby byl šťasten, když se na hvězdy dívá. Řekne si: Tam někde je má květina... Ale sežere-li beránek květinu, bude to, jako by najednou všechny hvězdy pohasly! A to že není důležité!“

Nemohl už dál mluvit. Propukl náhle v pláč. Nastala noc. Odhodil jsem náradí. Nezáleželo mi už na kladivu, svorníku, žízni ani smrti. Na jedné hvězdě, na planetě, na té mé, na Zemi, bylo nutno utěšit malého prince. Vzal jsem ho do náruče. Kolébal jsem ho. Říkal jsem mu:
„Květině, kterou máš rád, nehrozí nebezpečí... Nakreslím tvému beránkovi náhubek. Nakreslím ti pro tvou květinu ohrádku... Udělám...“ Nevěděl jsem už pořádně, co říci. Připadal jsem si strašně nešikovný. Nevěděl jsem, jak se mu přiblížit, jak se k němu dostat... Svět slz je tak záhadný.

VIII – Květina

Květinu malého prince jsem poznal velice brzy lépe. Na jeho planetě rostly prosté květiny, ozdobené jedinou řadou okvětních plátků. Nezabíraly místo a nikoho nerušily. Jednoho rána se vždy objevily v trávě a potom večer uvadaly. Ale tahle květina vyklíčila jeden den ze semene přivátého bůhvíodkud a malý princ bděl velmi pozorně nad tímto výhonkem, který se nepodobal jiným produktům. Mohl to být nějaký nový druh baobabu. Keřík však náhle přestal růst a začal hnát do květu. Malý princ, který byl při tom, když vyrašil obrovský pupen, dobře tušil, že z něho vypučí něco zázračného, ale květina se ve svém zeleném příbytku krásnila nekonečně dlouho. Pečlivě si vybírala barvy. Oblékala se pomalu, upravovala si okvětní plátky jeden po druhém. Nechtěla se ukázat celá pomačkaná jako vlčí máky. Chtěla se objevit až teprve v plné kráse. Ó ano, byla to parádnice! Její tajemná toaleta trvala mnoho a mnoho dní. Až jednoho rána se ukázala právě při východu slunce. A květina, která se tak pečlivě připravovala, řekla zívajíc:

„Ach, právě jsem se probudila... Promiňte, prosím... Jsem ještě celá rozčuchaná...“

Malý princ nemohl v té chvíli skrýt svůj obdiv:

„Jak jste krásná!“

„Že ano,“ odpověděla tiše květina. „A přišla jsem na svět zároveň se sluncem...“

Malý princ správně uhodl, že není moc skromná. Ale tolik dojímala!

„Myslím, že je čas posnídat,“ dodala po chvíli, „byl byste tak hodný a postaral se o mne...“

A malý princ, celý zmaten, šel pro konev s čerstvou vodou a obsloužil květinu.

Tak ho velice brzy potrápila svou poněkud plachou marnivostí. Například jednoho dne, když mluvila o svých čtyřech trnech, řekla malému princovi:

„Jen ať si přijdou tygři se svými drápy!“

„Na mé planetě přece nejsou tygři,“ namítl malý princ, „a tygři trávu ani nežerou.“

„Já nejsem tráva,“ odpověděla jemně květina.

„Ó, promiňte...“

„Já se tygrů vůbec nebojím, ale mám hrůzu z průvanu. Nemáte, prosím, nějakou zástěnu?“

Hrůzu z průvanu... Pro rostlinu to není právě šťastné, řekl si malý princ. S touhle květinou je potíž...

„A večer mě dejte pod poklop. U vás je veliká zima. Je to tu špatně položené. Tam, odkud přicházím...“

Ale zarazila se. Přišla jako semeno. Nemohla z jiných světů nic poznat. Zahanbena, že se nechala chytit při pokusu o tak prostinkou lež, dvakrát nebo třikrát zakašlala, aby malého prince upozornila, že udělal chybu:

„A co ta zástěna?“

„Chtěl jsem pro ni jít, ale mluvila jste se mnou!“

Tu nuceně zakašlala, aby v něm přece jen probudila výčitky svědomí. A tak malý princ, ačkoliv měl dobrou vůli mít ji rád, brzy o ní zapochyboval. Bral vážně bezvýznamná slova, a byl proto velice nešťasten.

„Neměl jsem ji poslouchat,“ svěřil se mi jednoho dne. „Květiny nesmíme nikdy poslouchat. Musíme se na ně dívat a vdechovat jejich vůni. Moje květina naplňovala vůní celou planetu, ale nedovedl jsem se z toho těšit. Historika s drápy, která mě tak dopálila, měla ve mně vzbudit vlastně něhu...“

A ještě se mi svěřil:

„Tehdy jsem nedovedl nic pochopit. Měl jsem ji posuzovat podle jednání, ne podle slov. Obklopovala mě vůní a jasem. Neměl jsem, myslím, kdy utéci. Měl jsem pod jejími chabými lsty vytušit něžnost. Květiny si tak odporují! Ale byl jsem příliš mladý, abych ji dovedl mít rád.“

IX – Odlet

Aby mohl planetu opustit, využil, myslím, tahu divokých ptáků. Ráno před odchodem dal planetu pěkně do pořádku. Pečlivě vymetl nevyhaslé sopky. Dvě byly v činnosti. A bylo to ohromně pohodlné, když bylo potřebí ráno ohřát snídani. Měl také jednu vyhaslou sopku. Ale vždycky říkával: „Člověk nikdy neví!“, a tak vymetl i tu vyhaslou. Jsou-li sopky dobře vymeteny, hoří mírně a pravidelně, nevybuchují. Sopečné výbuchy jsou jako oheň v krbu. Na naší Zemi jsme ovšem příliš malí, abychom si mohli vymetat sopky. Proto nám způsobují řadu nepříjemností.

Malý princ vytrhl trochu smutně také poslední výhonky baobabů. Myslel, že se snad už nikdy nevrátí. Ale všechny tyto obvyklé práce se mu zdály toho rána nesmírně milé. A když naposledy zalil květinu a chystal se ji zakrýt poklopem, zjistil, že je mu do pláče.

„Sbohem,“ řekl květině.
Květina však neodpověděla.

„Sbohem,“ opakoval.
Květina zakašlala. Ale ne proto, že byla nachlazená.

„Byla jsem hloupá,“ řekla mu konečně. „Odpusť mi to. Snaž se být šťasten.“

Byl překvapen, že mu nic nevyčítá. Stál tu ve velkých rozpacích, s poklopem v ruce.
Nechápal tu klidnou mírnost.

„No ano, mám tě ráda,“ řekla květina. „Tys o tom vůbec nevěděl. A byla to má chyba. To nevadí. Ale tys byl zrovna tak hloupý jako já. Hleď, abys byl šťasten... Nech ten poklop, já už ho nechci.“

„Ale vítr...“

„Nejsem tak nachlazená... Čerstvý noční vítr mi udělá dobře. Jsem přece květina.“

„Ale zvířata...“

„Musím přece snést dvě nebo tři housenky, když chci poznat motýly. Je prý to tak krásné. Kdo by mě jinak navštěvoval? Ty budeš daleko. Velkých zvířat se vůbec nebojím. Mám drápy.“

A naivně ukázala čtyři trny. Potom dodala:

„Neotálej tolik, rozčiluje mě to. Rozhodl ses odejít, tak jdi!“

Nechtěla totiž, aby ji viděl plakat. Byla to nesmírně pyšná květina.

X – Král

Žil v oblasti asteroidů 325, 326, 327, 328, 329 a 330. Nejdříve se tedy vypravil na ně, aby tam hledal nějakou práci a poučení.

Na prvním bydlel král. Oblečen v purpur a hermelín, seděl na velmi prostém, a přece majestátním trůně.

„Ale hleďme, poddaný,“ zvolal král, když uviděl malého prince.

A malý princ se ptal sám sebe: Jak mě může znát, když mě ještě nikdy neviděl? Nevěděl, že králové vidí svět velice zjednodušen. Všichni lidé jsou pro ně poddaní.

„Pojď bliž, ať tě lépe vidím,“ řekl mu král a byl moc pyšný, že konečně někomu kraluje.

Malý princ se díval, kam si sednout, ale planeta byla celá zaplněna nádherným hermelínovým pláštěm. Zůstal tedy stát, a protože byl unaven, zívl.

„Zívat v přítomnosti krále se nesluší,“ řekl mu mocnář. „Zakazuji ti to.“

„Nemohu se udržet,“ odpověděl malý princ celý zmatený. „Byl jsem dlouho na cestě a nespál jsem...“

„Nařizuji ti tedy, abys zíval,“ řekl král. „Již léta jsem neviděl nikoho zívat. Je to pro mne něco nového. Tak jen zívej dál. Nařizuji ti to.“

„Teď se bojím... už nemohu...,“ odpověděl malý princ a po uši se začervenál.

„Hm, hm,“ odpověděl král. „Tak... tak ti nařizuji chvílemi zívat a chvílemi...“

Trochu breptal a zdál se pohněván.

Králi totiž šlo o to, aby se uznávala jeho autorita. Nestrpěl neposlušnost. Byl to absolutistický mocnár. Ale byl také velký dobrák, a proto dával rozkazy rozumné.

„Kdybych nařídil,“ říkal obvykle, „kdybych nařídil generálovi, aby se proměnil v mořského ptáka, a on neuposlechl, nebyla by to vina generálova, ale moje.“

„Mohu se posadit?“ zeptal se nesměle malý princ.

„Nařizuji ti, aby ses posadil,“ odpověděl král a přitáhl si majestátně cíp svého hermelínového pláště.

Malý princ žasl. Planeta byla maličká. Nad čímžpak mohl tak vládnout?

„Vaše Veličenstvo,“ pravil, „prosím o prominutí, že se vás ptám...“

„Nařizuji ti, aby ses mě ptal,“ řekl honem král.

„Vaše Veličenstvo, čemu vládnete?“

„Všemu,“ odpověděl král velmi prostě.

„Všemu?“

Král rozvážně ukázal na svou planetu, na ostatní planety a na hvězdy.

„Tomu všemu?“

„Ano, tomu všemu,“ odpověděl král.

Byl to totiž vladař nejen absolutistický, ale i vševládnoucí.

„A hvězdy vás poslouchají?“

„Ovšem,“ řekl mu král. „Uposlechnou ihned. Nesnesu nekázeň.“

Taková moc malého prince oslnila. Kdyby on ji měl, viděl by ne čtyřiatřicet, ale dvaasedmdesát nebo sto, nebo dokonce dvě stě západů slunce v týž den, aniž by musel posunout židli! A poněvadž mu bylo trochu smutno při pomýšlení na jeho malou, opuštěnou planetu, dodal si odvahy a požádal krále o laskavost:

„Chtěl bych vidět západ slunce... Udělejte mi tu radost... Naříd'te slunci, aby zapadlo...“

„Kdybych nařídil generálovi, aby létal od květiny ke květině, jako létá motýl, nebo aby psal tragédii nebo aby se proměnil v mořského ptáka, a generál by rozkaz neprovedl, čím by to byla chyba?“

„Vaše,“ odpověděl pevně malý princ.

„Správně. Je třeba žádat od každého to, co může dát,“ odpověděl král. „Autorita závisí především na rozumu. Poručíš-li svému lidu, aby šel a vrhl se do moře, vzbouří se. Mám právo vyžadovat poslušnost, protože mé rozkazy jsou rozumné.“

„A co ten můj západ slunce,“ připomněl mu malý princ, který nikdy nezapomínal na otázku, když ji jednou dal.

„Budeš mít ten svůj západ slunce. Vyžádám si ho. Ale poněvadž umím vládnout, počkám, až k tomu budou příznivé podmínky.“

„A kdy to bude?“ otázal se malý princ.

„Hm, hm!“ odpověděl král a podíval se nejprve do tlustého kalendáře. „Hm, hm, bude to... bude to dnes večer asi ve tři čtvrti na sedm. A uvidíš, jak jsou mé rozkazy přesně plněny.“

Malý princ zívl.

Litoval, že přišel o západ slunce. A také už se trochu nudil.

„Nemám tady už co dělat,“ řekl králi. „Zase půjdu!“

„Neodcházej,“ zvolal král. Byl přece tak hrdý, že má poddaného. „Neodcházej, jmenuji tě ministrem!“

„A čeho?“

„Ministrem... ministrem spravedlnosti!“

„Ale vždyť není koho soudit!“

„To se neví,“ podotkl král. „Ještě jsem nevykonal objížděku po svém království. Jsem už hodně starý, nemám místo pro kočár a chůze mě unavuje.“

„Ó! Ale já jsem už všechno viděl,“ řekl malý princ a nahnul se, aby se ještě jednou podíval na druhou stranu planety.

„Tam na druhé straně také nikdo není...“

„Budeš tedy soudit sám sebe,“ odpověděl král. „To je to nejtěžší. Je mnohem nesnadnější soudit sám sebe než někoho jiného. Jestliže se ti to podaří sám sebe dobře soudit, bude to znamenat, že jsi opravdu mudrc.“

„Jenže soudit sebe mohu kdekoliv. Na to nemusím bydlet tady.“

„Hm, hm!“ odvětil král. „Myslím, že na mé planetě je někde stará krysa. Slyším ji vždy v noci. Můžeš soudit tu starou krysu. Občas ji odsoudíš na smrt. Tak bude její život záviset na tvé spravedlnosti. Ale udělíš ji pokaždé milost, abys ji ušetřil. Je to jenom jedna.“

„Já nemám rád, když se odsuzuje na smrt,“ odpověděl malý princ, „a opravdu myslím, že odejdu.“

„Ne,“ řekl král.

Ale malý princ dokončil přípravy a nechtěl už starého vladaře trápit:

„Kdyby si vaše výsost přála, aby se jí přesně uposlechlo, mohla by mi dát rozumný rozkaz. Mohla by mi například nařídít, abych se vzdálil, dříve než uplyne minuta. Zdá se mi, že podmínky jsou příznivé...“

Poněvadž král neodpovídal, malý princ nejprve zaváhal, potom si vzdychl a vydal se na cestu.

„Jmenuji tě svým vyslancem,“ volal za ním spěšně král. Tvářil se velice pánovitě.

Dospělí jsou hrozně zvláštní, pomyslel si cestou malý princ.

XI – Domýšlivec

Na druhé planetě bydlil domýšlivec.

„Á, hled'me, přichází mě navštívit nějaký obdivovatel!“ zvolal zdálky domýšlivec, jakmile malého prince spatřil. Domýšlivci totiž vidí ve všech lidech obdivovatele.

„Dobrý den,“ řekl malý princ. „Vy máte ale divný klobouk.“

„To proto, abych mohl zdravit,“ odpověděl domýšlivec. „Abych mohl zdravit, když mě s jásotem vítají. Bohužel tudy nikdy nikdo nejde.“

„Tak?“ odvětil malý princ, protože nepochopil.

„Zatleskej,“ poradil mu tedy domýšlivec.

Malý princ zatleskal. Domýšlivec pozvedl klobouk a skromně pozdravil.

To je zábavnější než návštěva u krále, řekl si v duchu malý princ. A začal znovu tleskat. Domýšlivec znovu smekl a zdravil.

Ale když to tak dělal malý princ pět minut, unavil se jednotvárností hry.

„A co se musí udělat, aby klobouk spadl?“ zeptal se.

Domýšlivec ho však neslyšel. Domýšlivci slyší pouze chválu.

„Skutečně se mi hodně obdivuješ?“ zeptal se malého prince.

„Co to znamená obdivovat se?“

„Obdivovat se znamená uznat, že jsem člověkem nejkrásnějším, nejlépe oblečeným, nejbohatším a nejinteligentnějším na planetě.“

„Ale vždyť si na planetě sám!“

„Udělej mi tu radost, a přesto se mi obdivuj!“

„Obdivuji se ti,“ řekl malý princ a pokrčil trochu rameny. „Ale jak tě to může zajímat?“

A malý princ zmizel.

Dospělí jsou hrozně zvláštní, řekl si jen v duchu cestou.

XII – Pijan

Na další planetě bydlil pijan. Návštěva u něho byla velice krátká, ale malého prince hodně rozesmutnila.

„Co tady děláš?“ řekl pijanovi, který seděl mlčky před řadou prázdných a řadou plných lahví.

„Piji,“ odpověděl pochmurně pijan.

„A proč piješ?“ zeptal se malý princ.

„Abych zapomněl,“ řekl pijan.

„Nač abys zapomněl?“ vyzvídal malý princ a užuž ho začínal litovat.

„Abych zapomněl, že se stydím,“ přiznal se pijan a sklonil hlavu.

„A zač se stydíš?“ vyptával se dále malý princ, protože by mu rád pomohl.

„Stydím se, že piji!“ dodal pijan a nadobro se odmlčel.

A malý princ zmaten odešel.

Dospělí jsou rozhodně moc a moc zvláštní, říkal si v duchu cestou.

XIII – Byznysmen

Na čtvrté planetě bydlil byznysmen. Byl to člověk tak zaměstnaný, že při příchodu malého prince nezvedl ani hlavu.

Dobrý den,“ pozdravil ho malý princ. „Vyhasla vám cigareta.“

„Tři a dvě je pět. Pět a sedm dvanáct. Dvanáct a tři patnáct. Dobrý den. Patnáct a sedm dvacet dva. Dvacet dva a šest dvacet osm. Nemám čas ji znovu zapálit. Dvacet pět a šest třicet jedna. Uf! Dělá to tedy pět set jeden milión šest set dvacet dva tisíce sedm set třicet jedna.“

„Pět set miliónů čeho?“

„Cože? Ty jsi tu ještě? Pět set miliónů... už nevím čeho... mám tolik práce! Já jsem vážný člověk, nebavím se hloupostmi! Dvě a pět je sedm...“

„Čeho pět set miliónů?“ opakoval malý princ, protože se nikdy v životě nevzdal otázky, kterou jednou dal.

Byznysmen zvedl hlavu:

„Za celých čtyřiapadesát let, co bydlím na této planetě, jsem byl vyrušen jen třikrát. Poprvé před dvaadvaceti lety chroustem, který spadl bůhvíodkud. Hrozně hlučel a já jsem se čtyřikrát spletl v sečítání. Podruhé to bylo před jedenácti lety, měl jsem tehdy revmatický záchvat. Chybí mi pohyb. Nemám čas se jen tak potloukat. Jsem přece vážný člověk. A potřetí... zrovna teď. Říkal jsem tedy pět set miliónů...“

„Miliónů čeho?“

Byznysmen pochopil, že nemá žádnou šanci na klid:

Miliónů hvězdiček, které vidíme někdy na obloze.“

„Much?“

„Ale ne, věciček, které se třpytí.“

„Včel?“

„Ale ne. Zlatých věciček, o kterých sní lenoši. Jenomže já jsem vážný člověk! Já nemám čas na snění.“

„Ach ták, hvězd?“
„Ano, ano, hvězd.“
„A co děláš s pěti sty milióny hvězd?“
„Pět set jeden milión šest set dvacet dva tisíce sedm set třicet jedna. Já jsem vážný člověk, já jsem přesný.“
„A co s těmi hvězdami děláš?“
„Co s nimi dělám?“
„Ano.“
„Nic. Patří mi.“
„Tobě patří hvězdy?“
„Ano.“
„Ale viděl jsem už krále, který...“
„Králové nejsou majiteli. Králové vládnou. A v tom je velký rozdíl.“
„A co ti to pomůže, že máš hvězdy?“
„Jsem bohatý.“
„A co ti to pomůže, že jsi bohatý?“
„Mohu si nakoupit jiné hvězdy, pokud nějaké objeví.“
„Tehle člověk rozumuje trochu jako ten můj opilec, řekl si v duchu malý princ.

Přesto se ptal dál:

„Jak vám mohou patřit hvězdy?“
„A komu patří?“ odsekl mrzutě byznysmen.
„To nevím. Nikomu.“
„Tak tedy patří mě, neboť já jsem na ně myslel první.“
„A to stačí?“
„Ovšem. Když najdeš diamant, který nikomu nepatří, je tvůj. Když najdeš ostrov, který nikomu nepatří, je tvůj. Když máš první nějaký nápad, dáš si ho patentovat: je tvůj. A mně patří hvězdy, protože nikdy nikoho přede mnou nenapadlo, že by mu mohly patřit.“
„To je pravda,“ řekl malý princ. „A co s nimi děláš?“
„Spravuji je. Počítám a přepočítávám je,“ vysvětloval byznysmen. „Není to zrovna snadné. Ale já jsem vážný člověk!“

Malému princovi to ještě nestačilo:

„Patří-li vám hedvábný šátek, mohu si ho dát na krk a odnést si ho. Patří-li mi květina, mohu ji utrhnout a odnést. Ale ty nemůžeš utrhnout hvězdy.“
„Ne, ovšem mohu je dát do banky.“
„Co to znamená?“
„To znamená, že napíšu na papírek počet svých hvězd. A potom zamknu ten papír do zásuvky.“
„A nic víc?“
„To stačí!“

To je zábavné, pomyslel si malý princ. Je to dost poetické, ale ne moc seriózní.

Malý princ měl o vážných věcech představy hodně odlišné od představ, jaké mají dospělí.

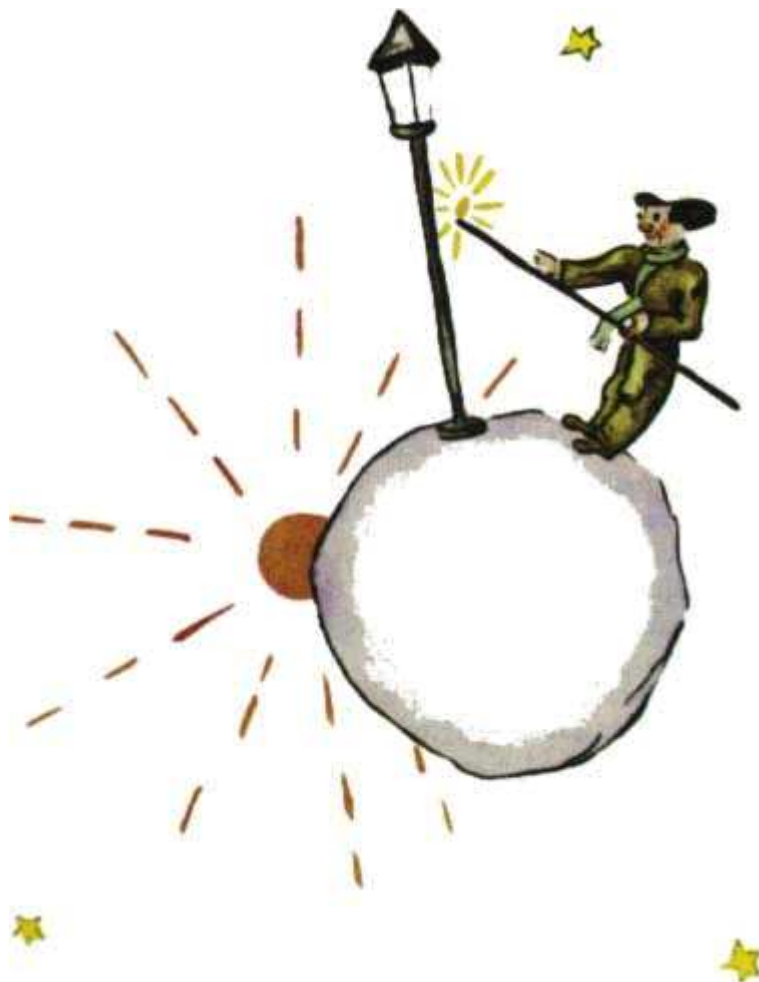
„Já mám květinu,“ řekl ještě, „a každý den ji zalévám. Mám tři sopky a ty vymetám každý týden. Vymetám totiž i tu vyhaslou. Člověk nikdy neví. Pro mé sopky i pro mou květinu je užitečné, že mi patří. Ale ty nejsi hvězdám užitečný...“

Byznysmen otevřel ústa překvapením, nevěděl však, co odpovědět. A malý princ zmizel.

Dospělí jsou rozhodně podivní, řekl si jen v duchu cestou.

XIV – Lampář

Pátá planeta byla velmi zvláštní. A ze všech nejmenší. Bylo tu právě tak dost místa, aby se sem vešla pouliční svítlna a lampář. Malý princ si nedovedl vysvětlit, k čemu může být někde

na planetě bez domů a bez lidí svítlna a lampář.

Přesto si v duchu řekl:

Možná je ten člověk zbytečný. A přece je méně zbytečný než král, než domýšlivec, než byznysmen a než pijan. Jeho práce má alespoň smysl. Když rozsvítí svítlnu, jako by se zrodilo o hvězdu nebo o květinu víc. Když zhasne květinu, jako by květina nebo hvězda šly spát. Je to moc hezké zaměstnání. A opravdu užitečné, protože je hezké.

Když přišel na planetu, pozdravil uctivě lampáře:

„Dobrý den. Proč jsi právě zhasl svítlnu?“

„To je příkaz,“ odpověděl lampář. „Dobrý den.“

„Co to znamená příkaz?“

„No, to znamená, že musím zhasnout svítlnu. Dobrý večer.“

A zase ji rozsvítil.

„Ale proč jsi ji právě rozžal?“

„To je příkaz,“ odpověděl lampář.

„Nerozumím,“ odvětil malý princ.
„Není čemu rozumět,“ řekl lampář. „Příkaz je příkaz. Dobrý den.“
A zhasl svítilnu.

Potom si otřel čelo červeně kostkovaným kapesníkem.
„Je to hrozné zaměstnání. Kdysi to vyhovovalo. Zhášel jsem ráno a rozžínal večer. Zbývající část dne jsem si mohl odpočinout a zbytek noci spát...“
„A od té doby se příkaz změnil?“
„Příkaz se nezměnil,“ řekl lampář. „To je právě to strašné! Planeta se rok od roku točila rychleji, a příkaz se nezměnil!“
„No a?“ divil se malý princ.
„No a teď se otočí jednou za minutu a já nemám ani vteřinku klidu. Rozsvěcuji a zháším jednou za minutu.“
„To je divné! Dny u tebe trvají minutu!“
„To není vůbec divné,“ řekl lampář. „Už je tomu měsíc, co spolu hovoříme.“
„Měsíc?“
„Ano. Třicet minut. Třicet dní. Dobrý večer.“
A zase rozsvítil svou svítilnu.

Malý princ ho pozoroval a zamiloval si toho lampáře, který byl tolik věrný příkazu. Vzpomněl si na západy slunce, které kdysi pozoroval tak, že posunoval židli. Chtěl svému příteli pomoci:
„Víš... já znám prostředek, jak si můžeš odpočinout, když budeš chtít.“
„Samozřejmě že chci,“ řekl lampář.
Vždyť člověk může být věrný příkazu a přitom trochu pohodlný.

Malý princ pokračoval:
„Tvá planeta je tak malá, že ji obejdeš třemi kroky. Stačí, když půjdeš dost pomalu, abys zůstal stále na slunci. Když si budeš chtít odpočinout, půjdeš... a den bude trvat tak dlouho, jak budeš chtít.“
„To mi moc nepomůže,“ řekl lampář. „Já rád spím.“
„To je směla,“ řekl lampář. „Dobrý den.“
A zhasl svítilnu.

Tímto člověkem by všichni pohrdali, král, domýšlivec, pijan a byznysmen, řekl si malý princ a šel dál svou cestou. A přece on jediný mi nepřipadá směšný. Snad proto, že se zabývá něčím jiným než sám sebou.

Lítostivě si povzdechl a řekl si ještě:
Je to jediný člověk, s kterým bych se mohl spřátelit. Ale jeho planeta je opravdu moc malá. Není tam místo pro dva...

Malý princ se však neodvažoval přiznat si, že litoval této nešťastné planety zvláště pro těch tisíc čtyři sta čtyřicet západů slunce za dvacet čtyři hodiny!

XV – Zeměpisec

Šestá planeta byla desetkrát větší. Bydlil na ní starý pán a spisovatel obrovské knihy.

„Ale hleďme, badatel!" zvolal, když spatřil malého prince.
Malý princ se posadil na stůl a byl trochu udýchán. Tolik se už nacestoval!

„Odkud přicházíš?" zeptal se ho starý pán.

„Co to je za tlustou knihu?" řekl malý princ. „Co tu děláte?"

„Jsem zeměpisec," odpověděl starý pán.

„Co je to zeměpisec?"

„To je vědec, který ví, kde jsou moře, veletoky, města, hory a pouště."

„Opravdu moc zajímavé," řekl malý princ. „Konečně opravdové zaměstnání!" A rozhlédl se kolem sebe po zeměpiscově planetě. Ještě nikdy neviděl tak vznešenou planetu.

„Vaše planeta je moc hezká. Jsou tu oceány?"

„To nemohu vědět," řekl zeměpisec.

„Ach!" (Malý princ byl zklamán.) „A hory?"

„To nemohu vědět," odpověděl zeměpisec.

„A města a řeky a pouště?"

„To také nemohu vědět," řekl zeměpisec.

„Vždyť jste zeměpisec!"

„Ovšem," řekl zeměpisec, „ale nejsem badatel. A nemám žádné badatele. Zeměpisec nikdy nepočítá města, řeky, hory, moře, oceány a pouště. Zeměpisec je příliš důležitý, než aby se mohl toulat... Neopouští svůj psací stůl, ale přijímá návštěvy badatelů. Vypytává se jich a zapisuje jejich vzpomínky. A když se zdají vzpomínky některého nich zajímavé, dá vyšetřit mravní úroveň toho badatele."

„Nač to?"

„Protože badatel, který by lhal, způsobil by v zeměpisných knihách hotové katastrofy. A také badatel, který by příliš pil."

„Jak to?" zeptal se malý princ.

„Protože opilci vidí dvojmo. Zeměpisec by pak mohl zaznamenat dvě hory, kde je jen jedna."

„Znám někoho," řekl malý princ, „kdo by byl špatným badatelem."

„To je možné. Když se tedy zdá mravní úroveň badatele dobrá, jeho objev se přezkouší."

„Jde se tam někdo podívat?"

„Ne, to je příliš složité. Ale požaduje se od badatele, aby podal důkazy. Objeví-li například nějakou velkou horu, musí odtamtud přinést velké kameny."

Zeměpisec se náhle rozohnil.

„Ale ty přicházíš zdaleka! Ty jsi badatel! Popiš mi svou planetu!"

A zeměpisec si rozevřel knihu záznamů a ořezal tužku. Vypravování badatelů se zaznamenávají nejprve tužkou. Inkoustem se zapíše, teprve až badatel podá důkazy.

„Tak povídej!" vyzval ho zeměpisec.

„Ó, u mne doma to není moc zajímavé," řekl malý princ, „je to tam docela malinké. Mám tři sopky. Dvě jsou v činnosti a jedna je vyhaslá. Ale člověk nikdy neví."

„Člověk nikdy neví," opakoval zeměpisec.

„Mám také květinu."

„My nezaznamenáváme květiny," řekl zeměpisec.

„A proč? To je to nejhezčí!"

„Protože květiny jsou pomíjející."

„Co to znamená pomíjející?"

„Zeměpisné knihy jsou nejvzácnější ze všech knih," řekl zeměpisec. „Nikdy nevyjdou z módy. Stane se velmi zřídka, aby hora změnila místo. Velmi zřídka také vyschne oceán. Píšeme o věcech trvajících věčně."

„Ale vyhaslé sopky se mohou probudit k činnosti," přerušil ho malý princ.

„Co to znamená pomíjející?"

„To je nám jedno, jsou-li sopky vyhaslé nebo činné," řekl zeměpisec. „Pro nás je důležitá hora. Ta se nemění."

„Ale co to znamená pomíjející?" opakoval malý princ, neboť se jakživ nevzdal otázky, když ji jednou dal.

„To znamená něco, čemu hrozí blízký zánik."

„Mé květině hrozí blízký zánik?"

„Ovšem."

Má květinu je pomíjející, řekl si malý princ, a má jen čtyři trny na obranu proti světu. A já jsem ji nechal doma úplně samotnou!

Tu se v něm poprvé ozvala lítost. Ale znovu si dodal odvahy.

„Co mi radíte, abych teď navštívil?" zeptal se.

„Planetu Zemi," odpověděl zeměpisec. „Má dobrou pověst..."

Malý princ odešel a myslel na svou květinu.

XVI – Země

Sedmá planeta byla tedy Země.

Země není jen tak ledajaká planeta! Jsou na ní asi dvě miliardy dospělých. A mezi nimi je sto jedenáct králů (počítáme-li ovšem i černošské krále), sedm tisíc zeměpisců, devět set tisíc byznysmenů, sedm a půl miliónu opilců a tři sta jedenáct miliónů domýšlivců.

Abyste si dovedli představit poměry Země, řeknu vám, že před vynálezem elektřiny bylo třeba na všech šesti pevninách udržovat celou armádu čtyř set šedesáti dvou tisíc pěti set jedenácti lampářů.

Na toho, kdo viděl Zemi trochu z dálky, dělalo to ohromný dojem. Pohyby této armády byly řízeny jako operní balet. Nejprve přišli na řadu lampáři na Novém Zélandě a v Austrálii. A ti, když rozžali lampy, šli spát. Po nich nastoupili do toho reje lampáři v Číně a na Sibiři. Potom také oni obratně zmizeli za kulisami. Tu nastoupili lampáři ruští a indiští. Potom afričtí a evropští. Nato jihoameričtí a pak severoameričtí. A nikdy se nezmýlili v pořadí nástupu na scénu. Bylo to velkolepé.

Pouze lampář jediný svítilny na severním pólu a jeho kolega na jižním pólu vedli lenivý a bezstarostný život: Pracovali dvakrát do roka.

XVII – Had

Když chce být člověk vtipný, stane se, že si někdy trochu zalže. Nebyl jsem moc poctivý, když jsem vám vyprávěl o tom lampáři. Riskuji, že vyvolám špatnou představu o naší planetě u těch, kdo ji neznají. Lidé zabírají na Zemi velice málo místa. Kdyby ty dvě miliardy obyvatel, kteří zalidňují Zemi, stály trochu stlačeny jako na táboru lidu, vešly by se snadno na náměstí dvacet mil dlouhé a dvacet mil široké. Mohli bychom vtěsnat lidstvo na nejnepatrnější ostrůvek v tichém oceánu.

Dospělí vám ovšem nebudou věřit. Myslí si, že zabírají mnoho místa. Připadají si důležití jako baobaby. Porad'te jim tedy, aby se počítali. Zbožňují číslíce, bude se jim to líbit. Ale vy neztrácejte čas takovou ohavnou úlohou. Je to zbytečné. Přece mi důvěřujete.

Když byl tedy malý princ na Zemi, byl velice překvapen, že nikoho nevidí. Už měl strach, že si popletl planetu, když tu nějaký kroužek barvy měsíce se pohnul v písku.

„Dobrou noc,“ řekl malý princ jen tak nazdařbůh.

„Dobrou noc,“ odpověděl had.

„Na kterou planetu jsem to spadl?“ zeptal se malý princ.

„Na Zemi, do Afriky,“ odpověděl had.

„Ach! ... A na Zemi nikdo není?“

„Tady je poušť. A na pouštích nikdo není. Země je veliká,“ řekl had. Malý princ si sedl na kámen, pohlédl k obloze a pravil:

„Tak si říkám, jestli hvězdy září proto, aby každý mohl jednoho dne najít tu svou. Podívej se na mou planetu. Je právě nad námi... Ale jak daleko!“

„Je krásná,“ řekl had. „Proč jsi sem přišel?“
„Mám trampoty s jednou květinou,“ odpověděl malý princ.

„Tak?“ řekl had.
Odmlčeli se.

„Kde jsou lidé?“ zeptal se zase malý princ. „V poušti je každý trochu osamělý...“
„Osamělí jsme i mezi lidmi,“ namítl had.

Malý princ se na něj dlouze zadíval.
„Ty jsi podivné zvíře,“ řekl mu konečně, „tenké jako prst...“
„Ale jsem mocnější než prst krále,“ řekl had.

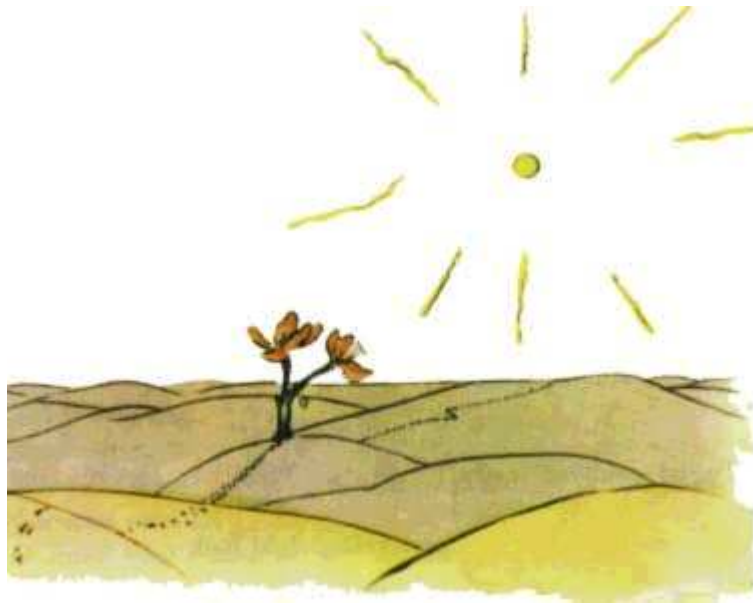
Malý princ se usmál:
„No, příliš mocný nejsi... Nemáš ani nožky... Ani cestovat nemůžeš...“
„Mohu tě unést dál než loď,“ řekl had.

Stočil se okolo kotníku malého prince jako zlatý náramek.
„Koho se dotknu, vrátím ho zemi, ze které vyšel,“ řekl ještě. „Ale ty jsi čistý a přicházíš z hvězdy...“
Malý princ neodpověděl.

„Je mi tě líto, když tě vidím tak slabého na této Zemi ze žuly. Mohu ti jednoho dne pomoci, bude-li se ti příliš stýskat po tvé planetě. Mohu...“
„Ó, já jsem ti dobře rozuměl,“ řekl malý princ. „Ale proč mluvíš stále v hádankách?“
„Já je všechny rozluštím,“ odpověděl had.
A umkli.

XVIII – Poušť

Malý princ přešel poušť a setkal se jen s jedinou květinou. Byla to květina s třemi okvětními plátky. Úplně bezvýznamná květina...

„Dobrý den,“ řekl malý princ.

„Dobrý den,“ řekla květina.

„Kde jsou lidé?“ zeptal se zdvořile malý princ.

Květina viděla jednoho dne přijít nějakou karavanu:

„Lidé? Je jich myslím šest nebo sedm. Je tomu již mnoho let, co jsem je spatřila. Kdo ví, kde asi jsou. Vítr jimi povívá. Nemají kořeny a to jim velice vadí.“

„Sbohem,“ řekl malý princ.

„Sbohem,“ odpověděla květina.

XIX – Ozvěna

Malý princ vystoupil na vysokou horu. Jediné hory, které kdy poznal, byly tři sopky, a ty mu sahaly po kolena. A vyhaslé sopky používal jako stoličky.

Z téhle vysoké hory, pomyslí si, uvidím naráz celou planetu a všechny lidi... Ale spatřil jen hrotovité špičky skal.

„Dobrý den,“ zvolal nazdařbůh.

„Dobrý den... Dobrý den... Dobrý den...,“ opakovala ozvěna.

„Kdo jste?“ řekl malý princ.

„Kdo jste?... Kdo jste?... Kdo jste?“ odpovídala ozvěna.

„Buďme přátelé, jsem tak sám,“ řekl.

„Jsem tak sám... Jsem tak sám... Jsem tak sám...,“ opakovala ozvěna.

Pomyslí si tedy: To je nějaká divná planeta! Je celá vyprahlá, celá zašpičatělá a slaná. A lidé nemají představivost. Opakují, co se jim řekne... Doma jsem měl květinu a ta mluvila vždycky první...

XX – Růže

Ale když tak malý princ šel dlouho pískem, skalinami a sněhem, stalo se, že objevil konečně cestu. A všechny cesty vedou k lidem.

„Dobrý den,“ řekl.

Byla to zahrada plná růží.

„Dobrý den,“ odpověděly růže.

Malý princ se na ně zadíval. Všechny se podobaly jeho květině.

„Kdo jste?“ zeptal se jich užasle.

„Jsme růže,“ řekly růže.

„Ó,“ řekl malý princ...

A cítil se hrozně nešťastný. Jeho květina mu vypravovala, že je jediná svého druhu ve vesmíru. A tady jich bylo pět tisíc v jediné zahradě, jedna jako druhá!

Strašně by ji to mrzelo, řekl si, kdyby to viděla... Moc by kašlala a předstírala by, že umírá, jen aby nebyla směšná. A musel bych dělat, že o ni pečuji, neboť jinak by raději opravdu umřela, jen aby mě taky pokořila...

Potom si ještě řekl: Myslil jsem, že jsem bohatý, že mám jedinečnou květinu, a zatím mám jen obyčejnou růži. Ta růže a mé tři sopky, které mi sahají po kolena a z nichž jedna je možná navždy vyhaslá, nedělají ze mne moc velikého prince... A lehl si do trávy a plakal.

XXI – Liška

Tu se objevila liška.

„Dobrý den,“ řekla.

„Dobrý den“, zdvořile odpověděl malý princ. Obrátil se, ale nic neviděl.

„Jsem tady, pod jabloní...“, řekl ten hlas.

„Kdo jsi?“ zeptal se malý princ. „Jsi moc hezká...“

„Jsem liška,“ řekla liška.

„Pojď si se mnou hrát,“ navrhl jí malý princ. „Jsem tak smutný...“

„Nemohu si s tebou hrát,“ namítla liška. Nejsm ochocena.

„Ó promiň,“ řekl malý princ.

Chvíli přemýšlel a pak dodal:

„Co to znamená ochočit?“

„Ty nejsi zdejší,“ řekla liška, „co tu hledáš?“

„Hledám lidi,“ odpověděl malý princ. „Co to znamená ochočit?“

„Lidé,“ řekla liška, „mají pušky a loví zvířata. To je hrozně nepříjemné. Pěstují také slepice.

Je to jejich jediný zájem. Hledáš slepice?“

„Ne,“ řekl malý princ. „Hledám přátele. Co to znamená ochočit?“

„Je to něco, na co se moc zapomíná,“ odpověděla liška.

„Znamená to vytvořit pouta...“

„Vytvořit pouta?“

„Ovšem,“ řekla liška. „Ty jsi pro mne jen malým chlapcem podobným statisícům malých chlapců. Nepotřebuji tě a ty mě také nepotřebuješ. Jsem pro tebe jen liškou podobnou statisícům lišek. Ale když si mě ochočíš, budeme potřebovat jeden druhého. Budeš pro mne jediným na světě a já zase pro tebe jedinou na světě...“

„Začínám chápat,“ řekl malý princ. „Znám jednu květinu ... myslím, že si mě ochočila...“

„To je možné,“ dodala liška. „Na Zemi je vidět všelicos...“

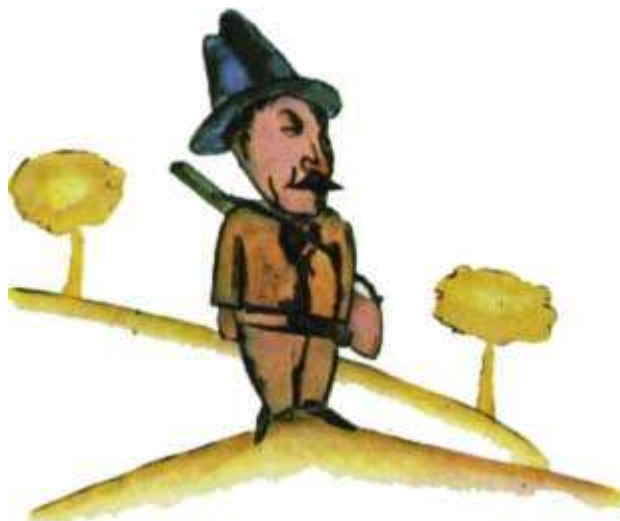
„Ó, to není na Zemi,“ řekl malý princ.

Zdalo se, že to probudilo v lišce velkou zvědavost:

„Na jiné planetě?“

„Ano.“

„Jsou na té planetě lovci?“

„Nejsou.“

„Ach, to je zajímavé! A slepice?“

„Také ne.“

„Nic není dokonalé,“ povzdychla si liška.

Ale vrátila se ke svému nápadu:

„Můj život je jednotvárný. Honím slepice a lidé honí mne. Všechny slepice jsou si navzájem podobné a také lidé jsou si podobní. Trochu se proto nudím. Ale když si mě ochočíš, bude můj život jakoby prozářen sluncem. Poznám zvuk kroků, který bude jiný než všechny ostatní. Ostatní kroky mě zahánějí pod zem. Ale tvůj krok mě jako hudba vyláká z doupěte. A pak, podívej se! Vidíš tamhle obilná pole? Nejím chléb. Obilí je pro mne zbytečné. Obilná pole mi nic nepřipomínají. A to je smutné. Ale ty máš zlaté vlasy. Bude to opravdu nádherné, až si mě ochočíš. Zlaté obilí mi tě bude připomínat. A já budu milovat šumění větru v obilí...“

Liška umlkla a dlouho se dívala na malého prince.

„Ochoč si mě, prosím!“ řekla.

„Velmi rád,“ odvětil malý princ, „ale nemám moc času. Musím objevit přátele a poznat spoustu věcí.“

„Známe jen ty věci, které si ochočíme,“ řekla liška. Lidé už nemají čas, aby něco poznávali. Kupují u obchodníku věci úplně hotové. Ale poněvadž přátelé nejsou na prodej, nemají přátel. Chceš-li přítele, ochoč si mě!“

„Co mám dělat?“ zeptal se malý princ.

„Musíš být hodně trpělivý,“ odpověděla liška. „Sedneš si nejprve kousek ode mne, takhle do trávy. Já se budu na tebe po očku dívat, ale ty nebudeš nic říkat. Řeč je pramenem nedorozumění. Každý den si však budeš moci sednout trochu blíž...“

Druhý den přišel malý princ zas.

„Bylo by lépe, kdybys přicházel vždycky ve stejnou hodinu,“ řekla liška. „Přijdeš-li například ve čtyři hodiny odpoledne, již od tří hodin budu šťastná. Čím více čas pokročí, tím budu šťastnější. Ve čtyři hodiny budu už rozechvělá a neklidná; objevím cenu štěstí! Ale budeš-li přicházet v různou dobu, nebudu nikdy vědět, v kterou hodinu vyzdobit své srdce... Je třeba zachovávat řád.“

„Co to je řád?“ řekl malý princ.

„To je také něco moc zapomenutého,“ odpověděla liška, „to, co odlišuje jeden den od druhého, jednu hodinu od druhé. Moji lovci například zachovávají také řád. Tančí každý čtvrtek s děvčaty z vesnice. Každý čtvrtek je tedy nádherný den! Jdu na procházku až do vinice. Kdyby lovci tančili kdykoliv, všechny dny by se podobaly jeden druhému a neměla bych vůbec prázdniny.“

Tak si malý princ ochočil lišku. A tu se přiblížila hodina odchodu.

„Ach budu plakat,“ řekla liška.

„To je tvá vina,“ řekl malý princ. „Nepřál jsem ti nic zlého, ale tys chtěla, abych si tě ochočil...“

„Ovšem,“ řekla liška.

„Ale budeš plakat!“ namítl malý princ.

„Budu plakat,“ řekla liška.

„Tak tím nic nezískáš!“

„Získám, vzpomeň si na tu barvu obilí.“

A potom dodala: „Jdi se podívat ještě jednou na růže. Pochopíš, že ta tvá je jediná na světě. Přijdeš mi dát sbohem a já ti dám dárek - tajemství.“

Malý princ odběhl podívat se znovu na růže.

„Vy se mé růži nepodobáte, vy ještě nic nejste,“ řekl jim. „Nikdo si vás neochočil a vy jste si taky nikoho neochočily. Jste takové, jaká byla má liška. Byla to jen liška podobná statisícům jiných lišek. Ale stala se z ní má přítelkyně a teď je pro mne jediná na světě.“

A růže byly celé zaražené.

„Jste krásné, ale jste prázdné,“ pokračoval. „Není možné pro vás umřít. Pravda, o mé růži by si obyčejný chodec myslel, že se vám podobá. Ale ona jediná je důležitější než vy všechny, protože právě ji jsem zaléval. Protože ji jsem dával pod poklop. Protože ji jsem chránil zástěnou. Protože jí jsem pozabíjel housenky (kromě dvou nebo tří, z kterých budou motýli). Protože právě ji jsem poslouchal, jak naříkala nebo se chlubila, nebo dokonce někdy mlčela. Protože je to má růže.“

A vrátil se k lišce.

„Sbohem...“ řekl.

„Sbohem,“ řekla liška. „Tady je to mé tajemství, úplně prostinké: správně vidíme jen srdcem. Co je důležité, je očím neviditelné.“

„Co je důležité, je očím neviditelné,“ opakoval malý princ, aby si to zapamatoval.

„A pro ten čas, který jsi své růži věnoval, je ta tvá růže tak důležitá.“

„A pro ten čas, který jsem své růži věnoval...“ řekl malý princ, aby si to zapamatoval.

„Lidé zapomněli na tuto pravdu,“ řekla liška. „Ale ty na ni nesmíš zapomenout. Stáváš se navždy zodpovědným za to, cos k sobě připoutal. Jsi zodpovědný za svou růži...“

Jsem zodpovědný za svou růži...“ opakoval malý princ, aby si to zapamatoval.

XXII – Výhybkář

„Dobrý den,“ pozdravil malý princ.

„Dobrý den,“ řekl výhybkář.

„Co tu děláš?“ zeptal se malý princ.

„Třídím cestující po tisícových balících,“ řekl výhybkář.

„Vypravuji vlaky a ty je odvážejí hned napravo, hned nalevo.“

A osvětlený rychlík, dunící jako hrom, otřásal domkem výhybkáře.

„Mají náramně naspěch,“ řekl malý princ. „Co hledají?“

„To neví ani člověk na lokomotivě,“ odpověděl výhybkář.

A druhý osvětlený rychlík zaduněl v opačném směru.

„To se už vrací?“ ptal se malý princ.

„To nejsou oni,“ řekl výhybkář. „To jsou zase jiní.“

„Nebyli snad spokojeni tam, kde byli?“

„Nikde nejsme spokojeni tam, kde jsme,“ vysvětloval výhybkář.

A jako hrom zaduněl třetí osvětlený rychlík.

„To jedou za těmi prvními cestujícími?“ zeptal se malý princ.

Nejedou vůbec za ničím,“ řekl výhybkář. „Ve vlaku spí nebo zívají. Jen děti mají nos přitisknutý na okna.“

„Jedině děti vědí, co hledají,“ pravil malý princ. „Ztrácejí čas pro hadrovou panenku, panenka začne být pro ně hrozně důležitá, a když jim ji někdo vezme, pláčou...“

„Mají štěstí,“ řekl výhybkář.

XXIII – Obchodník

„Dobrý den,“ pozdravil malý princ.

„Dobrý den,“ řekl obchodník.

Byl to obchodník se znamenitými pilulkami utišujícími žízeň. Když člověk polkne jednu týdně, nemusí už pít.

„Proč to prodáváš?“ zeptal se malý princ.

„Je to velká úspora času,“ odpověděl obchodník. „Znalci to vypočítali. Ušetří se padesát tři minuty za týden.“

„A co se udělá s těmito padesáti třemi minutami?“

„Co kdo chce...“

Kdybych já měl padesát tři minuty nazbyt, řekl si malý princ, šel bych docela pomaloučku ke studánce...

XXIV – Pouť

Bylo to už osmý den, co se mi na poušti porouchal motor, a když jsem poslouchal historii o obchodníkovi, pil jsem poslední kapku ze své zásoby vody.

„Víš,“ řekl jsem malému princovi, „ty tvé vzpomínky jsou moc hezké, ale já jsem ještě neopravil letadlo, nemám už co pít, a byl bych také šťasten, kdybych mohl jít docela pomaloučku ke studánce.“

„Moje přítelkyně liška...“ řekl mi.

„Človíčku, už nejde o lišku.“

„Proč?“

„Protože umřeme žízní...“

Nepochopil, proč takhle uvažuji a odpověděl mi:

„Je dobře, když jsme měli přítele, i když máme umřít. Já jsem hrozně rád, že jsem měl přítelkyni lišku...“

Neuvědomuje si nebezpečí, řekl jsem si. Nemá nikdy hlad ani žízeň. Stačí mu trochu slunce...

Ale podíval se na mne a odpověděl na mou myšlenku:

„Mám taky žízeň... hledejme studnu...“

Mávl jsem unaveně rukou: nemá vůbec smysl hledat studnu nazdařbůh v nekonečné poušti. Přesto jsme se dali na cestu. Když jsme tak kráčeli celé hodiny mlčky, snesla se noc a začaly se rozžihat hvězdy. Viděl jsem je jako ve snu, protože jsem měl ze žízně trochu horečku. Slova malého prince mi tančila v mysli.

„Tak ty máš také žízeň?“ zeptal jsem se ho.

Neodpověděl mi na otázku. Řekl pouze:

„Voda může dělat dobře i srdci...“

Nerozuměl jsem jeho odpovědi, ale mlčel jsem... Dobře jsem věděl, že se ho nesmím ptát.

Byl unaven. Sedl si. Já jsem si sedl vedle něho. Chvilí mlčel a pak ještě řekl:

„Hvězdy jsou krásné, protože je na nich květina, kterou není vidět...“

„Ano, jistě,“ řekl jsem a mlčky jsem pozoroval vlny písku ve svitu měsíce.

„Poušť je krásná...“ dodal.

A měl pravdu. Vždycky jsem miloval poušť. Usedneme na pískový přesyp... Nevidíme nic... Neslyšíme nic... A přece něco září v tichu...

„Poušť je krásná právě tím, že někde skrývá studnu...“ řekl malý princ.

Byl jsem překvapen, že pojednou chápu to tajemné záření písku. Když jsem byl malým chlapcem, bydlil jsem ve starobylém domě a pověst vyprávěla, že je tam zakopán poklad. Nikdy jej ovšem nikdo nedovedl objevit a snad jej ani nehledal. Ale dodával kouzlo celému tomu domu. Můj dům skrýval ve svých hlubinách tajemství...

„Ano,“ řekl jsem malému princovi, „ať už je to dům, hvězdy nebo poušť, to, co je dělá krásnými, je neviditelné!“

„Jsem rád, že souhlasíš s mou liškou,“ pravil.

Poněvadž malý princ usínal, vzal jsem ho do náruče a vydal jsem se znovu na cestu. Byl jsem dojat. Měl jsem pocit, jako bych nesl křehký poklad. Zdálo se mi dokonce, že není na Zemi nic křehčího. Ve svitu měsíce jsem pozoroval to bledé čelo, zavřené oči, kadeře chvějící se ve větru a říkal jsem si: Co zde vidím, je jen skořápka. To nejdůležitější je neviditelné... A poněvadž se jeho pootevřené rty slabě usmívaly, řekl jsem si také: Co mě na spícím malém princovi tolik dojímá, je jeho věrnost ke květině, ten obraz růže, který v něm září jako plamínek lampy, i když spí... A tušil jsem, že je ještě křehčí. Lamy musíme dobře chránit: stačí závan větru a lampa zhasne...

A jak jsem tak kráčel, objevil jsem na úsvitě studnu.

XXV – Studna

„Lidé se natlačí do rychlíků,“ řekl malý princ, ale potom už nevědí, co hledají. A tak se rozčilují a točí se kolem dokola...“

A dodal:

„Nestojí to za to...“

Studna, ke které jsme přišli, se nepodobala saharským studnám. Studny na Sahaře jsou pouhé jámy vyhloubené v písku. Tahle se podobala studni na vesnici. Ale nebyla tam žádná vesnice a myslil jsem, že se mi to jen zdá.

„To je zvláštní,“ řekl jsem malému princovi, „všechno je připraveno: rumpál, vědro i provaz...“

Zasmál se, dotkl se provazu a uvedl rumpál do pohybu. A rumpál skřípal, jako skřípe stará korouhvička, když vítr dlouho spal.

Slyšíš,“ řekl malý princ, „probouzíme tuto studnu a ona zpívá...“

Nechtěl jsem, aby se namáhal.

„Počkej,“ řekl jsem mu, „pro tebe je to příliš těžké.“

Pomaloučku jsem vytahoval vědro až k okraji. Postavil jsem je na roubení pěkně do rovnováhy. V uších mi stále zněl zpěv rumpálu a ve vodě, která se dosud chvěla, jsem viděl chvějící se slunce.

„Toužím po té vodě,“ řekl malý princ, „dej mi, prosím, napít...“

A tu jsem pochopil, co hledal.

Zvedl jsem vědro až k jeho rtům. Pil se zavřenýma očima. Bylo to líbezné jako sváteční den. Ale tato voda byla docela něco jiného než obyčejný pokrm. Zrodila se z pochodu pod hvězdnou oblohou, ze zpěvu rumpálu a z úsilí mých paží. Byla srdci tak milá jako nějaký dárek. Když jsem byl malý chlapec, světlo vánočního stromku a něha úsměvů, to vše dodávalo vždycky zvláštní záři vánočnímu dárku, který jsem dostal.

„U vás lidé pěstují pět tisíc růží v jedné zahradě,“ řekl malý princ, „a přece tam nenalézají to, co hledají...“

„Nenalézají...“ odpověděl jsem.

„A přesto by mohli najít, co hledají, v jediné růži nebo v trošce vody...“

„Jistě,“ odpověděl jsem.

A malý princ dodal:

„Ale oči jsou slepé. Musíme hledat srdcem.“

Napil jsem se. Dobře se mi dýchalo. Písek má za úsvitu barvu medu. Radoval jsem se i z té medové barvy. Proč jen jsem pocítil tíseň...

„Musíš dodržet slib,“ řekl tichounce malý princ a zase si sedl ke mně.

„Jaký slib?“

„Víš, náhubek pro beránka... jsem zodpovědný za tu květinu!“

Vytáhl jsem z kapsy své náčrty. Malý princ je uviděl a zasmál se:

„Ty tvé baobaby se trochu podobají hlávkám zelí...“

„Ó!“

A já na ně byl tak hrdý!

„Ta tvá liška... její uši... ty se trochu podobají růžkům... a jsou hrozně dlouhé!“

A znovu se zasmál.

„Jsi nespravedlivý, človíčku, neuměl jsem kreslit nic jiného než zavřené a otevřené hroznýše.“

„Ale to bude dobré,“ řekl, „děti jsou chápavé.“

Nakreslil jsem mu tedy náhubek. Když jsem mu ho podával, měl jsem srdce sevřené:

„Ty máš nějaké plány, které neznám...“

Ale neodpověděl mi na to. ŘEKL:

„Víš, můj příchod na Zemi... zítra bude jeho výročí...“

Chvilku mlčel a potom ještě dodal:
„Spadl jsem nedaleko odtud...“
A začervenal se.

Znovu jsem pocítil, aniž jsem věděl proč, zvláštní bolest. Přesto mi napadla otázka:
„Tak to není náhodou, že ses procházel tenkrát ráno, když jsem tě před týdnem poznal, jen tak sám, na tisíce mil ode všech obydlených krajů! Vracel ses k místu, kam jsi spadl?“
Malý princ se opět začervenal.

A váhavě jsem dodal:
„Snad kvůli tomu výročí?...“
Malý princ se znovu začervenal. Nikdy neodpovídal na otázky, ale když se někdo červená, znamená to „ano“, vidíte?
„Ach!“ řekl jsem. „Mám strach...“

Ale on odpověděl:
„Musíš teď pracovat. Musíš se vrátit ke svému stroji. Budu tady na tebe čekat. Vrať se zítra večer...“

Nebyl jsem však uklidněn. Vzpomněl jsem si na lišku. Člověk se vydává v nebezpečí, že bude trochu plakat, když se nechal ochočit...

XXVI – Odchod

Vedle studný stála stará, pobořená kamenná zeď. Když jsem se druhý den večer vracel od své práce, viděl jsem zdálky malého prince, jak sedí nahoře, nohy svěšený. A slyšel jsem, že říká: „Tak ty už si na to nevzpomínáš? Tady to přece nebylo!“

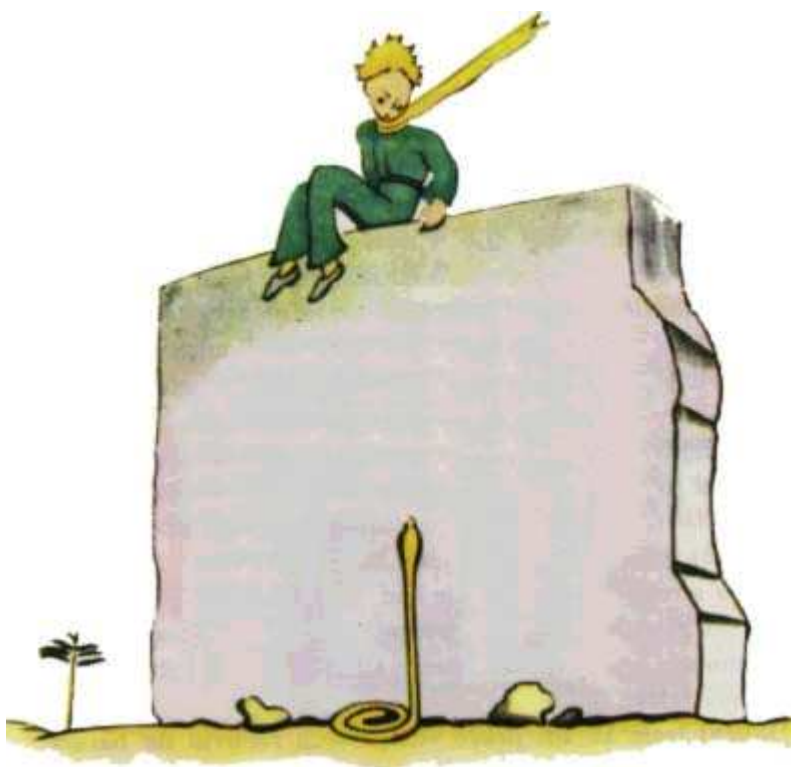
Nějaký hlas mu zřejmě odpověděl, protože malý princ namítl: „Ale ano, je to ten den, ale ne to místo...“

Šel jsem dál ke zdi. Stále jsem nikoho neviděl ani neslyšel. Přesto malý princ někomu zase řekl: „...Jistě. Uvidíš, kde začíná v písku moje stopa. Jen tam na mne čekej. Budu tam dnes v noci.“

Byl jsem už jen dvacet metrů od zdi a stále jsem nic neviděl. Po chvíli mlčení malý princ ještě dodal: „Máš dobrý jed? Jsi jist, že mě nenecháš dlouho trpět?“

Zastavil jsem se, srdce se mi sevřelo, ale stále jsem tomu nerozuměl.

„A teď jdi pryč!“ řekl. „...Já chci zase dolů!“

Podíval jsem se dolů ke zdi a vyskočil jsem! Proti malému princovi se tam zvedal jeden z těch žlutých hadů, kteří vás v půlminutě sprovodí ze světa. Sáhl jsem do kapsy pro revolver a rozběhl jsem se. Ale had, sotva mě zaslechl, vklouzl tiše do písku, jako opadá tryskající pramen, a bez velkého spěchu se protáhl mezi kameny, zanechávaje za sebou lehký kovový šelest.

Doběhl jsem ke zdi právě včas, abych zachytil do náruče svého malého prince, bledého jako sníh.

„Copak to znamená? Ty se teď dáváš do řeči s hady?“

Sundal jsem mu zlatě žlutý šátek, který věčně nosil na krku. Smočil jsem mu spánky a dal jsem mu napít. Neodvažoval jsem se ho teď už na nic ptát. Díval se na mne vážně a objal mě kolem krku. Cítil jsem jeho srdce tlouci jako srdíčko postřeleného, umírajícího ptáčka.

Řekl mi:

„To jsem rád, žeš přišel na to, co tvému stroji chybí. Budeš moci domů...“

„Jak to víš?“

Právě jsem mu přicházel oznámit, že proti všemu očekávání se mi práce zdařila. Neodpověděl na mou otázku, ale dodal:

„Já se dnes také vrátím domů...“

Potom připojil posmutněle:

„Mám to mnohem dál... A mnohem nesnadnější...“

Dobře jsem cítil, že se děje něco neobyčejného. Tiskl jsem ho v náručí jako malé dítě, a přesto se mi zdálo, že sklouzává někam dolů do propasti a že nemohu nic udělat, abych ho zadržel...

Jeho pohled byl vážný, zahleděný do veliké dálky:

„Mám od tebe beránka. Mám bedýnku pro toho beránka. A náhubek...“

A tesklivě se usmál.

Dlouho jsem čekal. Cítil jsem, jak se mu krev pomalu vrací do žil.

„Tys měl strach, človíčku...“

Měl strach, toť se ví! Ale lehounce se zasmál:

„Dnes večer se budu bát ještě mnohem víc...“

Znovu mě zamrazilo pocitem něčeho nenapravitelného. Uvědomil jsem si, jak by to bylo hrozné, kdybych už nikdy neslyšel ten smích. Byl mi studánkou v poušti.

„Človíčku, chci tě ještě slyšet se smát...“

Malý princ mi však řekl:

„Dnes v noci tomu bude rok. Má hvězda bude právě nad místem, kam jsem loni spadl...“

„Človíčku, vidíš, že je to zlý sen, to s tím hadem, se schůzkou a s hvězdou?...“

Ale neodpověděl na tu otázku. Privil:

„Nikdy nevidíme to, co je důležité...“

„Ovšem...“

„Je to jako s tou květinou. Máš-li v lásce květinu, která je na nějaké hvězdě, rád se v noci díváš do nebe. Všechny hvězdy rozkvétají květinami...“

„Ovšem...“

„Je to jako s tou vodou. Ta, které jsi mi dal napít, byla jako hudba, to pro ten rumpál a provaz... vzpomínáš si?... Byla tak dobrá...“

„Ovšem...“

„V noci se budeš dívat na hvězdy. Ta moje je příliš malá, abych ti ji mohl ukázat. Je to tak lépe. Má hvězdička bude pro tebe jednou z mnoha hvězd. Budeš tedy rád pozorovat všechny hvězdy. Všechny budou tvými přítelkyněmi. A pak, dám ti dárek...“
A znovu se zasmál.

„Ach človíčku můj zlatá, tak rád slyším tvůj smích!“

„Právě to bude můj dárek... bude to jako s tou vodou...“

„Co tím myslíš?“

„Lidé mají své hvězdy, jenže ty nejsou stejné. Těm, kdo cestují, jsou průvodci. Pro druhé nejsou ničím jiným než malými světýlky. Pro jiné, pro vědce, znamenají problémy. Pro mého byznysmena byly zlatem. Ale všechny ty hvězdy mlčí. Ty budeš mít hvězdy, jaké nemá nikdo...“

„Co tím myslíš?“

„Já budu na jedné z nich bydlet, budu se na jedné z nich smát, a až se podíváš v noci na oblohu, bude to pro tebe, jako by se smály všechny. Ty budeš mít hvězdy, které se umějí smát!“

A znovu se zasmál.

„Až se utěšíš (a člověk se vždycky utěší), budeš rád, že jsi mě poznal. Budeš stále mým přítelem. Budeš mít chuť se smát se mnou. A někdy otevřeš okno, jen tak pro radost... Tvoji přátelé se budou strašně divit, až tě uvidí smát se při pohledu na nebe. Řekneš jim: „Ano, hvězdy mě vždycky, rozesmějí!“ Budou myslet, že ses zbláznil. Vyvedu ti tak pěkný kousek...“

A opět se zasmál.

„Bude to, jako kdybich ti dal místo hvězd spoustu rolniček, které se umějí smát...“

A znovu se zasmál. Potom zvažněl.

„Víš... ale dnes v noci... sem nechod’!“

„Nehnu se od tebe.“

„Budu vypadat, jako by mě něco bolelo... trochu jako bych umíral. To už tak bývá. Nechod’ se na to dívat, nestojí to za to...“

„Nehnu se od tebe.“

Jemu to však dělalo starost.

„Víš... taky kvůli tomu hadovi. Tebe nesmí uštknout... Hadí jsou zlí. Mohou uštknout jen tak pro potěšení...“

„Nehnu se od tebe.“

Ale něco ho uklidnilo:

„Pravda, na druhé uštknutí už nemají jed...“

Tu noc jsem neviděl, kdy se vydal na cestu. Zmizel tiše.

Když jsem ho konečně dohonil, šel rychlým, odhodlaným krokem. Prohodil jen:

„Ach, ty jsi tady...“

A vzal mě za ruku. Ale znovu se znepokojil:

„Neudělals dobře. Zarmoutí tě to. Budu vypadat jako mrtvý, ale nebude to pravda...“

Mlčel jsem.

„Víš, je to příliš daleko. Nemohu s sebou brát tohle tělo. Je moc těžké.“

Mlčel jsem.

Bude to jako stará opuštěná skořápka. Staré skořápky nejsou nic smutného...“

Mlčel jsem.

Poklesl trochu na mysli. Ale znovu to zkusil:

„Víš, bude to pěkné. Já se budu také dívat na hvězdy. Všechny budou studny se zrezavělým rumpálem. Všechny mi budou dávat pít...“

Mlčel jsem.

„To bude hezké! Ty budeš mít pět set miliónů rolniček, já pět set miliónů studánek...“

A také se odmlčel, protože plakal...

„Tady to je. Nech mě jít kousek samotného.“

Posadil se, protože měl strach.

Dodal ještě:

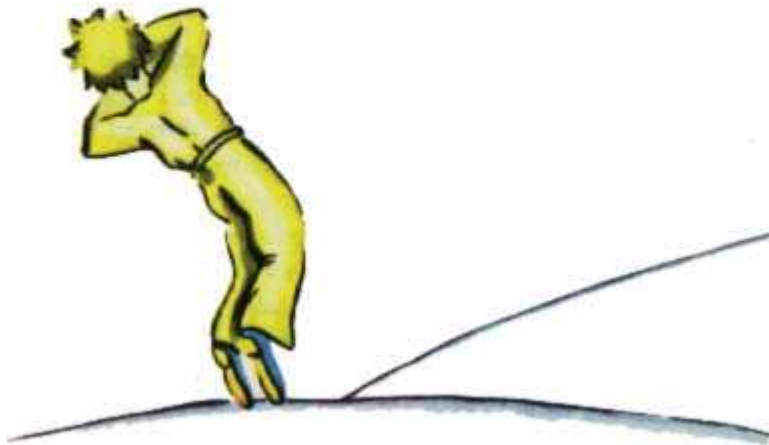
„Víš... moje květina... jsem za ni zodpovědný! Je tak slaboučká! A tak naivní. Má jen čtyři trny, aby ji chránily proti světu...“

Sedl jsem si; neměl jsem už sílu stát. ŘEKL:

„Tak... To je všechno...“

Ještě jednou zaváhal, potom vstal. Udělal krok. Já jsem nebyl schopen se pohnout.

U jeho kotníku se jen zablesklo cosi žlutého. Malý princ na okamžik znehybněl. Nevykřikl. Klesl pomalu, jako padá strom. Byl tam písek, ani slyšet to nebylo.

XXVII – Vzpomínka

A dnes je tomu jistě už šest let... Dosud nikdy jsem tu příhodu nikomu nevyprávěl. Kamarádi, když jsem se s nimi zase shledal, byli velice rádi, že mě vidí živého. Já jsem byl smutný, ale říkal jsem jim: „To je jen únava.“ Nyní jsem se už trochu utěšil. Totiž... ne docela. Ale vím dobře, že se vrátil na svou planetu, neboť za svítání jsem jeho tělo už nenašel. Nebylo tak těžké... Rád poslouchám za noci hvězdám. Je to jako pět set miliónů rolniček... Ale víte, něco tu není v pořádku. K náhubku, který jsem malému princovi nakreslil, zapomněl jsem připojit řemínek. Nikdy ho asi nemohl beránkovi připnout. Říkávám si tedy: Copak se asi na jeho planetě přihodilo? Je možné, že beránek spásl květinu... Hned si však pomyslím: To jistě ne! Malý princ ji přece dává každou noc pod skleněný poklop a beránka si dobře hlídá...

A tu jsem šťasten a všechny hvězdy se tiše smějí.

Potom si zase říkám: Někdy je člověk roztržitý a hned se stane nešťastí. Jednou večer třeba malý princ zapomněl na skleněný poklop nebo se beránek za noci tiše vykradl... A tu se mi všechny rolničky mění v slzy! ... V tom je velká záhada. Pro mne jako pro vás, kteří máte malého prince rádi, nebude vesmír stejný, jestliže někde nějaký beránek, kterého neznáme, spásl, nebo nespásl růži...

Podívejte se na nebe. Ptejte se: Spásl nebo nespásl beránek květinu? Uvidíte, jak se hned všechno změní...

A žádný dospělý nikdy nepochopí, že je to tak důležité.

A tady je pro mne ta nejkrásnější a nejsmutnější krajina na světě. Je stejná jako krajina na předcházející stránce, ale nakreslil jsem vám ji ještě jednou, abych vám ji dobře ukázal. Na tomto místě se malý princ na Zemi objevil a potom zmizel.

Zadívejte se pozorně na tuto krajinu, abyste ji bezpečně poznali, budete-li jednoho dne cestovat v Africe na poušti. A půjdete-li náhodou tudy, snažně vás prosím, nespěchejte, postůjte chvíli přímo pod hvězdou! A přijde-li k vám pak dítě a bude se smát, bude mít zlaté vlásky a nebude odpovídat, když se ho budete ptát, snadno uhodnete, kdo to je. Buďte tak hodní a nenechte mě tak smutného: rychle mi napište, že se vrátil...

